

frázím a lžím, je právě v tomto oboru typické honby po sensacích a líčidlech tak naléhavá, že toto překročení průměrného rozměru jednotlivých kapitol mi doufám bude prominuto. I tak jsem byl ostatně nucen, ponechat spoustu dalších dokladů, kterou jsem nashromáždil, pro použití pozdější.

Pro širší veřejnost vydávám tuto kapitolu také ve zvláštním otisku. Doufám, že tak poněkud přispěju k očistění veřejné diskuse v tomto oboru, kolísajícím v naší kultuře žalostně bezradně mezi pornografickými sensacemi s jedné a pseudomorálním pokrytectvím s druhé strany.

Za laskavou pomoc při opatřování odborné literatury vzdávám díky profesoru dru. In. A. Bláhovi, doc. dru. J. Kříženeckému a dru. J. Šimovi.

V Táboře 10. září 1937.

OBSAH.

C. Sociologie věku a pohlaví.

1. Roztřídění rozrůzněných vlivů fyziologických v přechodné (věk) a trvalé (pohlaví).

a) Sociologie věku.

2. Všeobecný rozhled. 3. Věk dětský. Passivnost jeho. 4. Napodobivost dětská. 5. Suggeste a dětská logika. 6. Dětství jako zvláštní útvar sociální. 7. Dětství a hra. 8. Obdoba mezi dětstvím a primitivní kulturou. 9. Využití dětského primitivismu ve výchově: skauting. 10. Puberta. Jevy pubertální a postpubertální v civilisaci. Mládí jako element umělecké tvorby. 11. Změny společenské u mládeže. Odboj mladé generace proti starším. 12. Význam mládí pro vývoj kultury. 13. Dospělost a stáří. 14. Vzájemný poměr jednotlivých období věkových.

b) Sociologie pohlavní.

15. Hojnost a povrchnost úvah o pohlaví. 16. Problémy a nesnáze methodické. 17. Tak zvaná galantnost a zkreslování skutečnosti v dosavadní literatuře. 18. Základní zásady sociologického studia pohlaví. 19. Běžné charakteristiky pohlaví a jejich rozdílů. 20. Kritika těchto charakteristik. 21. Pokusy o distinkce souhrnné a jejich přednosti i nedostatky. 22. Vývojový základ pohlaví. 23. Relativnost rozdílů pohlavních. 24. Vývojové přesunutí významu samců v přírodě. 25. Další přesun, způsobený kulturou. 26. Podíl obou pohlaví na vytvoření kultury. 27. Biologická, stabilizační a konservační funkce ženy. 28. Význam kultury pro obě pohlaví. 29. Objevitelská, odvážná a riskantní dráha muže. 30. Psychologická stránka rozdílů pohlavních. Citová logika. 31. Kvalitativní rozdíly myšlení mužského a ženského. 32. Pud sebezáchovy, egotism, egoism, altruism a jejich poměr k pohlaví. Mateřská láska. 33. Výsady žen; smysl života a jeho rozdílnost u muže a ženy. 34. Právo a pravda v rozdílném pojetí obou pohlaví. 35. Náboženství a poměr obou pohlaví k němu. 36. Ženská nepřímost a pověrečnost. 37. Manželství jako společenská kariéra žen. 38. Ženské hodnocení společenské při tanci a oděvu. 39. Ženské hodnocení literatury, divadla a filmu.

40. Ženské hodnocení řeči a společenského styku. 41. Ženské vykořisťování a ne-snášlivost. 42. Ženská marnivost, náročnost a vypínavost. 43. Poměr žen k mužům co do sociální služby a kollise. 44. Pravidla ženské logiky. 45. Rozdíly mezi mužem a ženou a otázka jejich vzniku. 46. Otázka, zdali muži zvětšovali rozdíly pohlaví. 47. Emancipační hnutí ženské a jeho rozdíl od jiných emancipačních hnutí sociálních. 48. Liberalistická zásada volné soutěže mezi pohlavími a její sociální důsledky. 49. Nízké mzdy žen. 50. Problém výdělečné práce žen, zejména žen provdaných. Dvojí příjem v manželství. Hospodářský a právní vývoj novodobý a jeho stíny. 51. Hlubší smysl emancipace ženské s hlediska vývojově sociologického. Volební právo žen. 52. Vývoj emancipačního hnutí, jeho nutnost a jeho budoucnost. 53. Paradoxa ženského hnutí. 54. Číselný poměr mužů a žen. 55. Nadpočet žen a ženská otázka. 56. Normální projevy pudu pohlavního. 57. Pohlavní abnormálnost. 58. Vliv pohlaví na zločinnost, sebevražednost, prostituci a jiné jevy kulturní. 59. Potlačování a zduchovnění pohlavnosti ve vyšší kultuře.

D. Sociologie rodiny.

60. Rodina v širším a užším smyslu. Páření, manželství, příbuzenství. 61. Přehled sociologického studia rodiny. 62. Základní fakta a předpoklady nauky o rodině. 63. „Subkulturní“ jevy rodinné v živočišstvu jakožto východisko vývoje rodiny. — Problém matriarchátu: 64. Určování rodu dle ženské linie. 65. Theorie o vládě žen (gynaekokracie) v prvotním lidstvu. 66. Kritika teorií matriarchálních a gynaekokratických. — Problém únosu: 67. Únos a koupě ženy. 68. Theorie o vzniku únosu a kritika jejich. 69. Postavení žen ve vývoji civilisace. — Problém péče o potomstvo (zachování druhu): 70. Potomstvo a rodina. 71. Druhy rodiny a manželství. 72. Promiskuita čili pohlavní komunism. Dočasné páření. Problém spolčivosti prvotních lidí. 73. Mnohomužství a levirát. 74. Mnohoženství. 75. Monogamie. — Problém pokrevenství a příbuzenství: 76. Soulož pokrevenců v prvotní společnosti. 77. Biologické následky styků mezi pokrevenci. 78. Hypothesy o příbuzenských sňatcích v civilisaci prvotní. 79. Hypothesy o důvodech zákazu příbuzenských sňatků v civilisaci pokročilé. — Rodina v současné kultuře západní. 80. Moderní rodina, její funkce a povaha. 81. Krise rodinného života. — Rodina rozšířená: 82. Domácnost, čeleď, poddaní, rod, adopce. 83. Rodina jako východisko širších skupin. Horda, svazek, klan, čeleď, kmen. Přejít k výkladu o rase a národě.

E. Sociologie rasy a národa (ethnologická).

84. Ethnologie. 85. Lidstvo a plemena (rasy). 86. Třídění ras. 87. Problém „arijské“ rasy. 88. Smíšení či křížení ras. 89. Je křížení ras prospěšné či škodlivé? 90. Problém zdatnosti a rovnosti ras. 91. Problém zlepšování ras. Eugenika. 92. Speciální theoretické problémy křížení. 93. Původ lidstva. Monogenism a polygenism. 94. Problém pravlasti lidstva. „Stěhování národů“. 95. Stálost a změny ras. 96. Přírodně kulturní znaky ras. Povaha, charakter, mentalita, temperament. Dědičnost. 97. Povaha rasy, její stálost a vliv. 98. Vývoj povahy rasové. 99. Vytváření a změny povah rasových resp. národních. Odnárodnění; kollise rasy a kultury. 100. Ethnologický základ kultury. 101. Význam ras pro trvalost civilisace. 102. Pojem národa: I. Pojetí rasistické. 103. II. Pojetí ideologické. 104. III. Pojetí spojující rozličné složky národnosti: rasu; území; řeč; stát; náboženství; kulturu; dějiny, osud, tradice; povahu; vědomí, cit, vůli; početnost; věkovitost. 105. Vývojový a měnivý ráz národnosti. Národy neúplné neb invalidní. Problém židovský. 106. Terminologie: národ a národnost; národ a lid; národ a stát; nacionalism a vlastenectví. 107. Vznik národů a vznik moderního nacionalismu. 108. Národní povahy. Jejich reálnost a složitost. 109. Povahy národní nemají význam mravní. 110. Národní povaha jako podklad i mez kulturního vývoje.

Závěrečný přehled. 111. A. Negativní vlivy vnitřní. 112. B. Positivní vlivy vnitřní. 113. Přehledné schema.

II.

Činitelé kulturní.

1.

Prostředí kulturní čili společenské.

A. Problémy a roztrídění.

114. Rozdíly mezi prostředím přírodním a kulturním. Prostředí a výchova.
115. Dosavadní oceňování kulturního prostředí. 116. Povšechný obsah vlivu kulturního prostředí. 117. Třídění vlivů.

B. Přehled jevů.

a) Třídění dle formy vlivů.

118. I. Spolužití. 119. Nahromadění. Sousedství. Město a venkov. 120. II. Tarde a Znaniecki: Napodoba. 121. Odpor (opposition). 122. Přizpůsobení. 123. III. Durkheim. Sociologický tlak a autorita. 124. Doplnění a rozbor nauky Durkheimovy.

b) Třídění dle dosahu vlivů.

125. (A 1.) Absolutní vliv negativní: civilisace jako ničitelka lidstva. 126. (A 2.) Relativní vliv negativní: otroctví. 127. Třídní omezování občanské svobody. 128. Trest vězení, branná povinnost a jiná všeobecná omezení. 129. Obyčej, tradice, konvence. 130. (B1.) Positivní vliv automatický: nepředvídané a nezamýšlené vlivy. 131. (B2.) Positivní vliv nutivý: stěhování, pohyb populace v městech. 132. Vliv blahobytu a třídních předsudků na populaci. 133. Národnost a populace. Názor Brentanův. 134. Stěhování národů a tříd. Vystěhovalectví. Přitažlivost měst. 135. Renaissance a recepce starých kultur. 136. (B3.) Positivní vliv impulzivní: vzor, napodoba. 137. Podněty. Napodobení sebe sama. 138. Vliv kulturního prostředí na vytvoření národů.

2.

Kulturní vlastnosti člověka.

A. Problémy a roztrídění.

139. Zdánlivé případy této kategorie. 140. Skutečný obsah této kategorie. Rozdíl mezi ní a mezi obdobnou kategorií vlastností přírodních. 141. Poměr psychologie a sociologie kulturních vlastností. 142. Třídění jevů. Přehledné schema.

B. Přehled jevů.

143. Návyky a zvyky praktické. 144. Návyky theoretické (názory, předsudky atd.) 145. Společná forma obojích návyků: napodoba zvyková (Tarde). 146. Činitelé teleologičtí. 147. Ideál. 148. Zájem. Zájmy individuální a kolektivní (třídní a j.). 149. Činitelé citoví. Nauka Dupréelova a Paretova. 150. Stupnice síly jednotlivých kategorií vnitřních činitelů kulturních.

Závěr.

151. Spolupůsobení jednotlivých druhů činitelů. 152. Závěrečná úvaha o pasivní oblasti sociologické.